

met vil i Reglen ikke vide noget Bedre end det Gamle b — a ha, b — e, be (Sør.); ja det staaer virkelig. Denne Pædagog misbilliger altsaa den Bestræbelse, som mange Præster og Skolelærere nu udfolde for at faae Forældrene til selv at lægge Grundlaget for Børnenes Undervisning. Jeg har adskillige Gange havt Zeilighed til at se en Moder undervise sine Børn i de første Begyndelsesgrunde, enten det var i at stavet eller i Bibelhistorie, og jeg maa tilstaa, at det har glædet mig saare meget at se det, enten det var en fin Dame eller en simpel Bondefone. Den Methode, som Mødrene bruge, naar de undervise deres Børn, er Kjærlighedens Methode; og den er efter min Mening baade ældre og bedre end al Pædagogik. Med Hensyn til den Stilling, som Skoleinspektøren skulde indtage, har jeg som sagt ikke rigtig kunnet udfinde, hvorledes Forholdet ellers skulde være mellem ham og Prøvestene; men jeg har truffet en Bestemmelse i Lovforslaget, som har overrasket mig meget, idet jeg nemlig har set, at Skoleinspektøren skulde være Forsædet i Amtsskoleinspektøren. Herefter vilde han rigtignok komme til at indtage en høj Rang og Stilling; thi Amtmanden er ellers en høitstaaende Embedsmand, men han skal altsaa vige sit Sæde for Skoleinspektøren. Det er allerede paavist, at for saa vidt det skulde blive fremhævet af Ministeren, at han dog som Reberlag for dette nye Tilsyn borttager et Led af det gamle, nemlig Bisopperne, da har dette ikke det Allermindste at betyde. Bisoppen for Sjællands Stift kommer i Gjennemsnit een Gang hvert 10de Aar til hvert Sogn, og Alle ere vistnok enige i, at et saadant Tilsyn ikke vil være af allermindste Betydning. Jeg anser det for ganske umuligt, at disse Skoleinspektører skulde kunne finde nogen Afslutning i Folkethinget. Derimod kan det være, at jeg staaer temmelig ene, naar jeg for mit Bedkommende meget gjerne vilde gaa ind paa at give den ærede Minister en Overstoleinspektør. Jeg synes, at det er en Mangel ved den øverste Administration af Skolevæsenet, at der ikke er en Mand, som er blot og bar Skolemand, ved Siden af Ministeren, og her er jo Tale om et Forhold, hvor det ikke vilde gjælde om at udføre noget ganske Nyt, men hvor det vilde gjælde om at gjenindføre Noget, som allerede har virket i adskillige Aar. Vi have haat 2 Overstoleinspektører; og jeg tør sige efter de Vidnesbyrd, jeg derom har modtaget rundt om i Landet, at disse 2 Mænd have udbrettet meget Godt i den Tid, de have virket. Jeg beklager derfor meget, at denne Overstoleinspektør er afstøffet; det er slet, førend jeg fik Sæde her i Thinget, saa at jeg altsaa intet Ansvar har derfor. Hvis Ministeren havde stillet Forslag om at faae Overstoleinspektøren indført igjen, skulde han i alt Fald have faaet min Stemme dertil, men det kan gjerne være, at det ogsaa kunde falde vanskeligt at faae det vedtaget.

Jeg skal nu ikke længere opholde mig ved

dette Lovforslag. Som det vil ses, er mit Standpunkt ganske vist væsentlig det samme som den ærede første Talers, dog er der den Forskjel imellem de Konklusioner, vi komme til, at medens han vil stemme imod Forslagets Overgang til 2den Behandling, vil jeg ikke være med til at negte en saadan Overgang, ikke alene af Høflighedshensyn mod et Regeringsforslag, et Hensyn, som jeg ikke mindes, at jeg nogenstunde tidligere har tilfidesat, men navnlig fordi jeg lægger megen Vægt paa, at man kan faae en Bedømmelse af Forslaget ikke af enkelte Medlemmer hvert for sig, men af et samlet Udvalg, der dog kan siges at være Repræsentant for hele Thinget.

Vojsen: Af de Betragtninger, jeg havde ønsket at anstille med Hensyn til dette Lovforslag, ere en Del nu bleven overflødige ved de Udtalelser, vi allerede have hørt, og til hvilke jeg kan slutte mig. Jeg havde ogsaa ønsket at udtale min Opfattelse af den Betydning, man maa tillægge Udviklingen i Danmark af det frie Skolevæsen, hvilket tilbørlig er en Giendommelighed for dette Land, der har medført, at mange fremmede Lande se hen til denne Udvikling som et Mønster for sig selv, og det er derfor indlysende, at det maa vække Overraskelse, at hele denne Udvikling ikke synes at have efterladt sig noget synligt Spor i Lovforslaget om Reformen af det danske Skolevæsen. Tanken med det frie Skolevæsen har jo væsentlig været den, at man vilde sikre en heldig og velsignelsesrig Frugt af Undervisningen ved at knytte saavel Børnenes som Forældrenes Lyst og Interesse til Skolen, uindgaende den Klippe, som det er, at den offentlige Skole igjennem en lang Aarrække halvveis er kommen til at staa som en sjeendelig Magt lige overfor Befolkningen. Dette er egentlig Grundtanken for det frie Skolevæsens Udvikling, og at jeg deri ser dets største Betydning, behøver jeg vist knap at tilføje; men jeg er ikke enig med dem, der tro, at heldige og velsignelsesrige Frugter alene skulde kunne hentes i Forskolen, jeg anser det tværtimod for muligt, at de Betingelser, som ere nødvendige for gode Frugter af Skoleundervisningen, ogsaa kunne komme tilstede i den offentlige Skole, i Kommuneskolen. Danmark er gaaet forud for de fleste andre Lande med Hensyn til Indførelsen af en gennemført Skoleorden og Skoletvang. Skoleloven af 1814 var ganske vist i sin Tid et i høj Grad fortjensfuldt Arbejde, og Alle ere vistnok enige om, at den har båret gode Frugter; den har blandt andet ogsaa ført til, at vi vistnok maa kunne sige, at Danmark i denne Sag har havt et Forspring for de fleste andre Lande; men dette har da navnlig ogsaa ført til, at det Standpunkt, som Skoletvangen betegner, snart tør siges at være et for Danmark tilbagelagt Standpunkt. Udviklingen gaar fremad og er i Danmark med særlig Styrke gaaet fremad gjennem to Mennekealder. Naar vi se hen til, hvad Ud-